

VYBUDUJME VČAS ČS. RAPPERSWIL

Český historik, žijící v Paříži, poslal redakci dopis, který níže otiskujeme. Hodně pozor je to, že ve stejné době také politická reprezentace třetího exilu vydala tiskovou zprávu o tom, že začne pořizovat soustavný československý archiv. Dalo by se z toho soudit, že nutnost takového archivu cítíme všichni: politikové i kulturní pracovníci. SVU udělala již první krok před rokem, když se dohodla prostřednictvím

dr. V. Beneše s universitní knihovnou v Bloomingtonu, která projevila ochotu uchovávat i k živé potřebě vědecké udržovat materiál, dosvědčující československý kulturní přínos svobodnému světu i doklady, po nichž jednou rád sáhne historik.

Český historik dr. Jan Opočenský nadepsal svůj dopis hořejším záhlavím a píše:

“Když po polském povstání r. 1830 odcházeli Poláci do emigrace a ještě více během druhé emigrace po r. 1863, vznikla u nich myšlenka soustředit historické památky polské, které polská emigrace přinesla s sebou anebo je stvořila, v jednom středisku. Tak vzniklo polské museum v Rapperswilu ve švýcařích, a trvalo téměř sto let, než je osvobozené Polsko převzalo.

Je nejvyšší čas, aby československá emigrace udělala něco podobného; SVU je pro to přirozeně daným orgánem. Již dnes je téměř nemožno shledat emigrantské listy, není kam dát archivy a registratury československých institucí v emigraci, ničeny jsou korespondence a památky jednotlivců vymírajících v emigraci.

Je třeba soustředit včas na jednom místě památky, práce a usilování československé emigrace. Snad se najde — a jistě se najde, bude-li se hledat — nějaký mecenáš ve Spojených státech, který dá někde k dispozici budovu budoucímu československému museu. Není třeba, aby to bylo v Novém Yorku, v Chicagu nebo ve Washingtoně, ale bude-li to, tím lépe.

Snad československá Amerika najde těch několik dolarů pro plat mladého a obětavého kustoda. Ale je nutné jednat včas. Připozdívá se.

Nemusím snad připomínat, jaký význam by měl podobný řádně vedený ústav o Československu, všestranně dobře dokumentovaný, v okamžiku, až nastane poslední a rozhodující fáze našeho boje za osvobození."

Jan Opočenský

NÁŠ KULTURNÍ PŘÍNOS

Na dotazník, otištěný ve 3. čísle I. ročníku "Zpráv SVU", došlo redakci tolik odpovědí, že na jejich otištění nestačí ani dvě čísla našeho skromného zpravodaje. Redakce proto zpracovává odpovědi tak, jak je pošta doručovala. A prosí o trpělivost ty, na které se v tomto čísle nedostane. K odpovědem na dotazník se budeme dlouho vracet — i z těch odpovědí, které jsou zařaděny do dnešního čísla, je vidět, že byly vybrány jen věci nejpodstatnější.

VÁCLAV HLA VATÝ, profesor na Graduate Institute for Mathematics na státní univerzitě v Bloomingtonu, Indiana, dokončil nebo už publikoval v roce 1959 šest spolu nesouvisejících prací. Názvy těchto studií autor přeložil do češtiny takto: 1. Holonomní skupiny I. až VI. 2. Prostory téměř komplexní. 3. Geometrický význam gravitace a elektromagnetismu. 4. Zdánlivý čas a formální čas ve speciální teorii relativity. 5. Přehled Einsteinovy teorie jednotného pole. 6. Teorie pohybu ve speciálních zakřivených prostorech. Práce vyšly nebo vyjdou ve Spojených státech, v Japonsku, v Belgii a ve Francii. Na dotaz redaktora "Zpráv SVU" vysvětlil dr. Hlavatý pojem "Holonomní skupiny" takto: Holonomní

skupina je souhrn transformací, jež převádějí počáteční polohu objektu do konečné polohy při pseudoparalelním posunu podél všech uzavřených křivek (v zakřiveném prostoru) daným bodem. Prof. Hlavatý ukázal, jak lze této skupiny užívat při řešení diferenciálních rovnic a pro klasifikaci zakřivených prostorů. — Koncem roku byl dr. Hlavatý také jmenován spoleuredaktorem mezinárodního matematického časopisu, vycházejícího v Palermu. A konečně byl pozván státní univerzitou v Ames (Iowa), aby tam slavnostní přednáškou zahájil zvláštní kurs, věnovaný Einsteinově teorii. Dr. Hlavatý přednášel na tema: "Věda a náboženství".

LADISLAV RADIMSKÝ, pseudonym PETR DEN, publikoval v posledních dvou letech tři české knihy. Roku 1958 "Evropan na Manhattanu" (Vydala edice Sklizeň) a essaye "Době proti srsti" (Vydala edice Svědectví). Nákladem Křesťanské Akademie v Římě vydal pak zápalnou filosoficky-politickou studii "Rub a líc našeho národního programu v atomické době." V rukopise má tři práce z oboru krásné literatury a dvě práce z oboru teorie politické vědy. Další jeho vědecká práce je v angličtině.

MATTHEW SPINKA, profesor na odpočinku, vydává v Novém Yor-

ku v nakladatelství Macmillan Co. knihu "The Quest for Church Unity". Kniha bude na knižním trhu v únoru.

JURAJ SLÁVIK, posledný demokratický veľvyslanec vo Washingtone, dožíva sa 28. januára sedemdesiatich rokov. Je stále činným politicky i literárne. Na príklad: V roku 1959 skončilo vychádzanie historicko-autobiografickej práce Dr. Juraj Slávika "Moja misia vo Varšave", ktorá vyšla na pokračovanie v New Yorkskom Denníku. Táto práca vydá asi 1,000 knižných stránok. Teraz Dr. Slávik uverejňuje v tomže časopise prácu "Príprava odboja v Amerike a v Poľsku v r. 1939", ktorá bude mať rozsah okolo 400 knižných stránok.

Dr. Slávik na pozvanie veľmi často prednáša anglicky i slovensky, poťažne česky. Dr. Slávik je činný tiež v ACEN a máva tam prejavy. Z času na čas horovie do rádia "Hlas Ameriky" (o Štefánikovi, o slovenských spisovateľoch pri rôznych príležitostiach, atď.) Do kalendára "Sion" na rok 1960 napísal dva články, — jeden o Kukučínovi a druhý — spomienku na biskupa Dr. Čobrdu k jeho 80. narodeninám.

MILOŠ ŠEBOR, profesor geomorfologie a klimatologie na státnom Polytechnickém ústavě v Cookeville (Tenn.) byl guvernérskou radou "American Institute of Planners" zvolen členem tohoto ústavu. Současně byl zvolen členem Akademie věd státu Tennessee v sekci geologicko-geografické. Akademie věd státu Tennessee vydala loni jeho práci "A Missing Subject: Historical Geography". Do tisku pak při-

VALNÁ SCHŮZE SVU

Předseda profesor Václav Hlavatý v dohodě se členy Přípravného výboru svolává valnou schůzi na 16. dubna, t. j. na Bílou sobotu velikonoční, a to do Nového Yorku. V pátek 15. dubna se bude konat v Novém Yorku schůze Přípravného výboru. Datum Valné schůze bylo úmyslně voleno na období vysokých školních prázdnin.

Návrh definitivních stanov, jak byl vypracován komisí pro stanovy, byl zrozeslán členům Přípravného výboru k připomínkám.

Hlasování členstva per rollam o tom, zda má mít SVU dvě kategorie nebo tři kategorie členů, skončilo se tímto výsledkem: 93 členové hlasovali pro trojí druh členství, 42 členové hlasovali pro dvojí druh členství. Šesti členům nevyhovoval ani první ani druhý návrh.

Přípravný výbor ukončil další hlasování per rollam, a to na návrh předsedův o členských příspěvcích na rok 1960. Bylo schváleno, aby členský příspěvek od 1. ledna 1960 byl pět dolarů ročně. Současně s tímto hlasovacím lístkem dostali členové Přípravného výboru situační zprávu gen. tajemníka.

pravuje větší práci o historickém zeměpise karibského prostoru, na kteréžto tema bude také přednášet v Dallasu na sjezdu "Association of American Geographers".

JAROSLAV PELIKÁN, profesor církevných dejín na univerzite v Chicagu, bol pozvaný ako slávnostný rečník do New Yorku na medzinárodný sjazd prírodovedcov. Sjazd

bol svolaný na oslavu stého výročia vydania Darwinových spisov o pôvode druhov. Súčasťou sa ho do 2,500 vedcov.

MILÍČ ČAPEK, profesor filozofie na Carleton College v Northfield (Minn.) bol přes léto, jak jsme stručně zaznamenali, na studijní cestě ve Francii. V Paříži se účastnil filozofického sjezdu, uspořádaného k oslavě stých narozenin Henri Bergsona. Příspěvek dr. Čapka "Bergson a duch současné fyziky" byl otištěn ve sjezdovém sborníku. V těchže dnech přednášel dr. Čapek v Paříži ve Filozofické společnosti o poměru Williama Jamesa a Bergsona, a na Sorboně se účastnil diskuse kolem kulatého stolu. Ve Filozofické společnosti přednášel dr. Čapek také na téma: "O rozšíření pojmu kauzality", kterážto přednáška v rozšířeném znění byla otištěna v revue Diogene, jak jsme o tom referovali. Do Revue de Metaphysiet de Moral napsal pak na žádost profesora Jeana Wahla studii "Biologická teorie poznání u Bergsona."

RUDOLF FIRKUŠNÝ na konci minulého roku měl koncert v Los Angeles a v Portlandu (Ore.), kde hrál Dvořákův klavírní koncert. Počátkem ledna byl v Dallas (Tex.), kde hrál 4. klavírní koncert Bohuslava Martinů, nazvaný "Vzývání pro klavír a orchestr." Při krátké zastávce v Novém Yorku, kde absolvoval koncert s Ericou Morini v Metropolitaném museu a dva vlastní koncerty na Long Islandu, odletěl Firkušný na několik měsíců do Evropy a do Israele. V Evropě bude hrát v Západním Německu, v Paříži (s Ra-faelem Kubelíkem), v Itálii, v Holandsku, Španělsku a ve Švýcarsku.

V Bruselu bude členem umělecké poroty v královské hudební soutěži; tato soutěž se koná v květnu.

RENÉ WELLEK, který je tou dobou na roční studijní cestě v Evropě, byl zvolen místopředsedou "Amerického sdružení profesorů srovnávacích literatur". Toto sdružení konalo sjezd, na kterém se změnilo z odbočky "Mezinárodního sdružení" na "Americké sdružení."

JIRÍ VOSKOVEC, který hraje stále na novoyorské Broadwayi v nejúspěšnější hře této sezony (Paddy Čajevský: Desátý muž), hrál hlavní úlohu v televizní hře, "Čísařovy šaty", kterou napsal George Tabori. Toto drama bylo zařadeno do televizních pořadů jako "Hra týdne."

KAREL HUSA, hudební skladatel, dirigent a profesor na Cornell University vydal právě v Schottově nakladatelství v Mohuči "Osm českých duet pro piano na čtyři ruce". V tomže nakladatelství se tiskne také partitura Husovy "Fantasie pro orchestr", komponovaná roku 1959. Karel Husa je dirigentem univerzitního orchestru a dirigentem komorního orchestru v Ithaca. V březnu bude dirigovat Honeggerova "Krále Davida" s orchestrem Woodsterovy koleje v Ohio. Kromě toho byl pozván za dirigentský pult do Syracus a do Wellsovy koleje.

FRANTIŠEK POLÁK, autor loni vydané knihy "Cestou ze sovětského koncentráku", oznamuje, že počátkem tohoto roku vydá další knihu. "Jak žili a umírali sovětská otroci".

KAREL BOLESLAV JIRÁK, přednosta teoretického departmentu hudební koleje na Rooseveltově uni-

versitě v Chicagu, zkomponoval po prvé písně na anglické texty, a to s doprovodem orchestru. Jsou to dvě písně na slova Sary Teasdalové a jedna na slova George O'Neila. Tyto písně pod soborným názvem "Three Songs, Opus 66", byly provedeny na koncertě Rooseveltovy university.

ROBERT VLACH, z oklahomské university v Norman, přednášel v Chicagu na sjezdu Spolku profesorů moderních jazyků a literatur na téma: "Alexander Tvardovskij jako národní básník Sovětského svazu".

LEOPOLD POSPÍŠIL, přednáší na Yale University sociální a kulturní anthropologii, resp. anthropologii práva. V edici Yale University Publications in Anthropology jako svazek 54. byla vydána studie dr. Pospíšila: "The Kapauku Papuans and Their Law". Do tisku připravil jinou práci: "Contrast in European and American Behavior Patterns". Tato studie byla také přednesena v prosinci 1959 na American Anthropological Assoc. Meeting v Mexico City. Dr. Pospíšil je také stálým spolupracovníkem časopisů "American Anthropologist" a "Ocenia."

EMIL WOLF, který vystudoval za minulé války v Anglii a pracoval na universitách v Cambridge, v Edinburgu a v Manchesteru, byl pozván nyní universitou v Rochesteru (N. Y.) a bylo mu svěřeno vedení výzkumného ústavu pro optiku. Tento ústav má zvláštní úkol studovat Vesmír a jeho vznik na základě světelných a radiových vln. Dr. Emil Wolf současně na universitě v Rochesteru přednáší optiku.

MASARYKOVA ZNÁMKA

Poznámka z minulého čísla byla zřejmě správně pochopena většinou čtenářů: Nikoli jako kritika, ale jako služba USA a vědomí povinnosti upozornit na chybu, kterou cítí Čech, ale nemůže ji pochopit Američan. Z řady dopisů, adresovaných redaktorovi, otiskujeme aspoň jeden:

"Plně se shoduji s Tvoji kritikou známky TGM a jsem rád, že se mezi našinci najde novinář, který se nebojí zastávat zásadu: pravda, padni komu padni. Ostuda je v tom, že jiní se tváří, jako by se nic nestalo. Já bych se styděl poslat do ČSR známku s takovou špatnou podobiznou TGM. Dr. Josef Hajda, Kansas State University."

Pisatel v dalekém Kansasu se mýlil potud, když si myslel, že jsme byli jediní, kdo se ozval. Naši poznámku o známce TGM přetiskly tyto časopisy: Denní Hlasatel a Hlasatel v Chicagu, New Yorkské Listy v Novém Yorku, Nový Svět v Clevelandu a Naše Hlasy v Torontu. Děkujeme jim za to. Kromě toho krajan V. Konečný napsal do Denního Hlasatele: "Naše věc dobře dopadla, a teď kde kdo se hlásí, kdo se o to nejvíce zasloužil. Ale kdo dal ten portrét tatíčka Masaryka do rukou washingtonských úřadů, k tomu se nikdo nehlásí." Rovněž První odbočka Čs. Národní rady americké na Long Islandu a z jejího podnětu novyorský Oblastní výbor této organizace se jednomyslně usnesly žádat poštovní správu, aby známka TGM byla změněna.

Pan Frank Bednář z Los Angeles nám vytýká, že SVU se měla o

známku starat dřív, než bylo pozdě — a že přij vlastně kritisuje me sami sebe. Pan Bednář má a nemá pravdu. SVU je organizace příliš mladá a veřejní činitelé si na ni ještě nezvykli. S washingtonskými úřady byli ve styku jen naši filatelisti, jimž budiž všechna čest, a jejich prostřednictvím ČsNRA. SVU se nemůže tlačit tam, kam není zvána.

Hn.

ZÁZNAMY

Amalgama je formulka, podle níž byly aranžovány stalinské čistky a hrdelní procesy: smíchat nevinu se zločiny, posadit viníky vedle neviných a dát dohromady pojmy i věci, které spolu nemají žádné souvislosti. Přesně podle této "amalgamové formulky" napadl ideolog čs. komunistické literatury Ladislav Štoll naši SVU, když podle Literárních Novin prohlásil: "Kulturní komise NATO v Paříži počítá s těmito pozůstatky buržoasní morálky a rozděluje mezi imperialistické státy úlohy pro kulturní a ideologické působení na jednotlivé socialistické země — v tom na předním místě i na Československo. V USA slepila naše emigrantská buržoasie svůj kulturní výbor a snaží se nejrůznějšími rafinovanými cestami posílat do Československa svou literaturu". V dalším do této amalgamy Štoll zapletl Rockefellerovu nadaci, Vatikán a kde koho.

Poláci tisknou Jana Čepa. Katolický kulturní časopis "Życie i myśl", vycházející ve Varsavě nákladem společnosti "Pax", otiskl ve dvojčísle (červenec-srpen 1959) povíd-

ku Jana Čepa "Czlowiek na drodze". List výslovně uvádí, že Jan Čep je československý exulant, žijící v Paříži.

Český tisk v zahraničí utrpěl nenahraditelnou ztrátu, když v polovici prosince náhle zemřel předseda vydavatelského družstva "Denního Hlasatele" a "Hlasatele", Edward Řežábek. Tak jako se Chicago mohlo 1914 chlubit, že má víc českých obyvatel než královské hlavní město Praha, tak se může dnes pyšnit, že má největší a nejrozšířenější svobodný český deník. A to byla zásluha Edwarda Řežáka, vroucího českého vlastence (byl po otci ze druhé generace, po matce ze třetí vystěhovalecké generace) a vášnivého demokrata. Obě tyto povahové vlastnosti, spojené s obchodním bystrozrakem a neúmornou pílí, přivedly "Denního Hlasatele" k rozmachu, o jakém se českému tisku v Americe nezdálo. Edward Řežábek už roku 1947 prohlédl komunistické taktiky a věděl, jak neslavně se skončí v Československu tříleté pseudo-demokratické intermezzo vlády Národní fronty. Proto "Denní Hlasatel" začal už tehdy bít na poplach — a vysloužil si, že komunistické ministerstvo informací zakázalo jeho dovoz do Československa. Pro list to byla velká ztráta finanční, ale idealista Řežábek nepovolil. Věděl, že zásady a demokracie mají větší cenu než všechny peníze. České Chicago bude ještě dlouho žít z tohoto jeho duchovního dědictví i z příkladu česko-amerického vlastence.

"The Byzantine Catholic World", orgán řecko-katolické církve v Pittsburghu, otiskl velmi příznivou

kritiku o nové knize dr. Ludvíka Němce. Je to kniha (již druhá) o Pražském Jezulátku, nazvaná autorem: "The Great and Little One of Prague." Šéfredaktorem tohoto řecko-katolického listu je slovenský rodák Msgr. John Kallok. K úspěšné knize dr. Ludvíka Němce napsal předmluvu biskup pittsburghský John Wright. Kniha stojí 4,50 dolarů.

Básně doktora Živaga. Čtvrtletník "Svědectví", vycházející v Novém Yorku, překvapil radostně svoje čtenáře vánočním tiskem. Vydal totiž pro ně "Básně doktora Živaga", básně Borise Pasternaka. Především je pochváliti vzornou grafickou úpravu a tisk, pořízený v Západním Německu; z každé stránky vyzařuje neamerická solidnost a vkus. Stejně tak je pochválit obálku od Miroslava Šaška. A to nejlepší nakonec: Pasternakovy verše do češtiny, jemné, citlivé a líbezné přebásnil z ruského originálu Jiří Kovtun, nadaný mimořádnou citlivostí pro verš, pro originalitu autorovu, pro výraz i pro básnický obraz. Poetické překlady mají v české literatuře svou čestnou tradici. Jiří Kovtun nezůstal ani milimetr pozadu za překlady Josefa Hory, Karla Čapka nebo Jindřicha Hořejšího. Tato sličná knížka o 62 stránkách je od překladatele čin básnický a od vydavatelů čin kulturní.

Charlotte G. Masaryková, dobročinná organisace našich krajanek v Novém Yorku, uspořádala v Husově domě odpolední koncert k oslavě svého padesátého výročí. Zpívala Eva Liková-Bačová.

IDEA ČESKOSLOVENSKÉHO STÁTU

Pracovní skupina ve Washingtonu uspořádala první přednášku z cyklu o ideji Československého státu v údobí mezi Mnichovem a nacistickou okupací. Přednášel dr. Ladislav Feierabend, který byl v té době členem Beranovy vlády — hovořil tedy z vlastní zkušenosti. Dr. Feierabend mluvil o jednáních o čs. hranicích na velvyslanecké konferenci v Berlíně roku 1938, o Hitlerových podmínkách, jak o nich vládě referoval tehdejší ministr zahraničních věcí Chvalkovský, a zejména pečlivě rozvedl poměr československý. Ukázal na to, jak luďácká irredenta, zejména Đurčanský, Pružinský a také Sidor a Tiso, tajně jednala s Hitlerem o odtržení Slovenska. Dilema, před kterým stála čs. vláda bylo, zda má zakročit proti luďáckým pletichám a riskovat tím vojenský zákrok nacistů, či nikoli. Rozhodnutí a jeho důsledky jsou známy. Vzpomínky přednášejícího vrhly také nové světlo na mnohé rozhodující osoby z té doby i na některá politická jednání.

Přednáška, která byla předem napsána a při přednesu zaznamenaná na zvukový pás, dala podnět k velmi živé debatě, které se účastnili: dr. Juraj Slávik, dr. Kočvara, Václav Majer, dr. Jar. Němec, redaktor Nevlud, dr. Theodor Procházka, generál Schejbal, dr. Heidrich a pánové Baginski a Fusek.

Na den 8. ledna byla stanovena druhá přednáška tohoto cyklu. K přednášce pozván dr. Juraj Slávik, někdejší čs. vyslanec ve Varšavě. Buďe přednášet o tehdejších čs. — polských diplomatických stycích.

CHMEL

Boris Pasternak

V keřích, které břechťan odívá,
hledali jsme úkryt za nečasu.
naše ramena plášť přikrývá,
vinu ruku kolem tvého pasu.

Zmýslil jsem se. Zde se ovily
větvě keřů popínavým chmelem.

Tím však lépe — poloopili
našíroko plášť zde rozestelem.

*Ukázka z překladů Jiřího Kovtuna,
o nichž píšeme v "Záznamech".*

Časopis První USA armády. jejíž hlavní stan je na Governors Island v Novém Yorku, oznamuje, že český lékař, MUDr. Karel Steinbach, jediný civilní lékař armády v Novém Yorku, byl již po druhé vyznamenán a odměněn za vynikající služby, které jako lékař americké armády prokázal. Toto druhé vyznamenání mu bylo uděleno k desátému výročí služby pro armádu.

František Martišovič z Gary (Indiana) vydal vlastním nákladem dlhohrajúcu gramofonovú platňu s kurzom slovenčiny pre začiatocňíkov. Tento gramofonový kurz je určený v prvom rade pre deti slovenských rodičov, ktoré hovoria len po anglicky a chcú sa učiť po slovensky. S gramofonovou doskou sa predáva spolu i príručka s anglickými vysvetlivkami a s porovnávacím textom.

K dnešním článku na první straně o nutnosti čs. archivu zaznamenáváme, že v září minulého roku věnoval Ivan Herben knihovně State university of Indiana v Bloomingtonu čtyři kartony exulantských časopisů, vydávaných po roce 1948 zejména v Německu a v Paříži. Třebaže sbírka není úplná (tiskopisy se bohužel často ztrácejí na poště), knihovna za ni poděkovala srdečně s příslibem, že se pokusí doplnit ji.

PLACENÉ OZNÁMENÍ:

Američtí myslitelé v posledních letech vysoce oceňují hodnotu národních skupin, žijících ve Spojených státech a přetavujících se do celistvého národa amerického. Ukazují správně, že v mnohosti kultur je síla Spojených států, že pokrevně i duchovní mísení národů a ras vytváří zdatného amerického občana, a že národní tradice, přesazené z jiných zemí do úrodné americké půdy, vydávají plody, jež slouží Americe k síle a rozvoji.

ČSA, 106 let stará bratrská podpůrná jednota (2138 So. 61st Ct., Cicero 50, Illinois), jejíž životní pojištění předčí výhodami a láci i ty největší profesionální pojišťovny, je hrdá, že jejich, více než 50 tisíc členů, je cennou a spolehlivou národnostní skupinou velkých a mocných Spojených států severoamerických.

News of SAS. Proprietor and Publisher: Society of Arts and Sciences.
Editor: Ivan Herben, 41-98 Forley Street, Elmhurst 73, N. Y. Printed by:
"Slovenský Sokol", 283 Oak Street, Perth Amboy, N. J.